

علم أصول الفقه

۷-۱۲-۹۱ مبادئ مختص تصديقي ۵۴

دراسات الأستاذ:
مهدي الهادي الطهراني

مفهوم ذاتی و اصطلاح شهید صدر

- ۲. واقعیات هم اموری را در بر می‌گیرند که در واقع «مابازاء» دارند و هم اموری را شامل می‌شوند که منشأ انتزاع دارند؛ یعنی واقعیات اعم از این دو هستند.
- در حالی که لوح وجود فقط اموری را شامل می‌شود که در واقع مابازاء دارند.
- به عبارت دیگر، اموری هستند که اگرچه مابازاء ندارند ولی چون منشأ انتزاعشان در خارج است، حظی از واقعیت دارند.

مفهوم ذاتی و اصطلاح شهید صدر

- این تفسیر همان چیزی است که فلاسفه مطرح می‌کنند و چنین اموری را اعتباری نفس الامر می‌خوانند و ما از قول علامه **طباطبایی** به بحث از آنها پرداختیم.

مفهوم ذاتی و اصطلاح شهید صدر

- فرمایش شهید صدر مبنی بر «در لوح واقع بودن حجیت یقین» بنا بر تفسیر دوم، سخن درستی است. زیرا حجیت یقین از اعتباریات نفس الامری است که به دلیل وجود منشأ انتزاعشان در خارج، از واقعیت بهره برده‌اند.
- ذاتی بودن حجیت یقین نیز - همان گونه که توضیح دادیم - به همین معنا است.

مفهوم ذاتی و اصطلاح شهید صدر

- بنابراین اگر می‌گویند ماهیت حد وجود است، مرتبه‌ای از نفس الامر را بیان می‌کنند، چراکه حد بدون محدود هیچ حقیقتی ندارد.
- تمامی معقولات ثانی فلسفی و منطقی از مفاهیم نفس الامری هستند، زیرا به نحوی ریشه در وجود دارند. (ر.ک: مهدی هادوی تهرانی، تأملات فی علم اصول الفقه، کتاب اول، دفتر دوم، مبحث «اعتباریات»).

دلیل اصولی‌ها بر حجیت قطع

- تمامی اصولی‌ها اعتراف دارند که حجیت یقین امری ضروری است؛ بنابراین شارع نمی‌تواند حجیت را از یقین سلب کند. در مقابل این دیدگاه، اخباری‌ها معتقدند شارع می‌تواند حجیت را از یقین سلب نماید و این کار را هم کرده است. در نظر آنان یقین حاصل از غیر کتاب و سنت مورد منع شارع است. و البته همان گونه که قبلاً گفتیم بر اساس رأی اخباری‌ها مراجعه‌ی مستقیم به کتاب نیز برای غیر معصومان علیهم السلام جایز نیست.